

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

BASISKWALITEIT ZORG IN CARIBISCH NEDERLAND

Utrecht, juli 2011

Inleiding

Scholen moeten zich houden aan de onderwijswetten die voor de eilanden in Caribisch Nederland gelden: voor het voormalige funderend onderwijs is dat de WPO BES, voor het voortgezet onderwijs: de WVO BES, voor het secundair (middelbaar) beroepsonderwijs: de WEB BES en voor de voormalige sociale vormingsplicht (SVP) de Wet Sociale Kanstrajecten Jongeren (SKJ). In de wetten staat bijvoorbeeld dat het onderwijs aan kerndoelen moet voldoen en hoeveel uren er lesgegeven moet worden. Maar in die wetten staat niet hoe een school het onderwijs moet geven. Dat mag een school zelf bepalen. En elke school doet dat op een eigen manier.

Voor de wettelijke aspecten rond de zorgstructuur op de eilanden in Caribisch Nederland is er, gezien de schaalgrootte, voor gekozen om een zorgstructuur in te richten die afwijkt van de gedetailleerde systematiek in het Europese deel van Nederland. Dit houdt in dat er geen leerlinggebonden financiering met bijbehorende systematiek voor indicatiestellingen wordt geïntroduceerd. Daarnaast zal er geen sprake zijn van scholen voor speciaal onderwijs zoals die in het Europese deel van Nederland vallen onder de Wet op de expertisecentra of scholen voor speciaal basisonderwijs. De gekozen benadering is erop gericht om, in de bovengenoemde wetten, een zo eenvoudig mogelijk wettelijk kader te scheppen waarbinnen het belang van leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte zo goed mogelijk wordt geborgd, terwijl tegelijkertijd ruimte is voor betrokken scholen om zelf de beste oplossingen te kiezen aansluitend bij de behoefte en schaal van het eiland.

Bij de vormgeving van de zorgstructuur is het uitgangspunt dat leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte zoveel mogelijk onderwijs volgen in het reguliere onderwijs. Scholen maken hierbij gebruik van de deskundigheid in de school (zoals interne begeleiders en zorgcoördinatoren). Daarnaast is er per eiland een aanbod van specialistische deskundigheid en ondersteuning (zoals ambulante begeleiders) in de vorm van een expertisecentrum onderwijszorg (EOZ). Van dit expertisecentrum kunnen alle scholen/instellingen gebruik maken. In eerste instantie zal het expertisecentrum onderwijszorg vooral ondersteuning bieden aan leerlingen/deelnemers en hun leraren in de school/instelling waarop zij staan ingeschreven. Voorts kunnen zorgleerlingen/deelnemers voor kortere of langere tijd onderwijs ontvangen binnen het expertisecentrum onderwijszorg, indien deze leerlingen niet kunnen worden opgevangen in het reguliere onderwijs.

De overheid stelt echter wel voorwaarden aan het onderwijs en de zorg. Per slot van rekening wordt ons onderwijs van het belastinggeld betaald. Daarom zijn er wetten en regels waar scholen zich aan moeten houden – de zogenoemde *deugdelijkheidseisen*. De naleving van deze eisen door de scholen is een voorwaarde om door de overheid bekostigd te worden. Binnen deze wetten en regels mogen scholen wel zelf bepalen op welke manier ze lesgeven of hun zorg willen vormgeven.

Dezelfde grondwet regelt ook dat er toezicht is op het onderwijs. Het onderwijstoezicht heeft twee belangrijke taken, namelijk toezicht op 1) de naleving van de eerder genoemde deugdelijkheidseisen en op 2) de kwaliteit van het onderwijs. De kwaliteit van het onderwijs wordt in belangrijke mate geborgd door deugdelijkheidseisen maar ook door de mate waarin de scholen vormgeven aan de geboden onderwijsvrijheid. Om dit te kunnen beoordelen heeft de inspectie kenmerken geformuleerd waaraan de onderwijskwaliteit minimaal moet voldoen (basiskwaliteit). Deze *kwaliteitskenmerken* zijn gebaseerd op de Wet op het

onderwijstoezicht (WOT), die ook voor Caribisch Nederland geldt en komen soms overeen met de deugdelijkheidseisen uit de sectorwetten.

Omdat de zorgleerlingen/-deelnemers ingeschreven blijven bij de school/instelling, ook als de leerling onderwijs volgt in het expertisecentrum onderwijszorg, blijft de school/instelling verantwoordelijk voor het onderwijs en de (zorg)voorzieningen die daarbij horen. Vanuit deze positie houdt de Inspectie van het Onderwijs toezicht op het onderwijs, verzorgd binnen de locatie van het expertisecentrum onderwijszorg.

Er zit wel een verschil tussen de naleving van deugdelijkheidseisen en de naleving van de kwaliteitskenmerken.

Deugdelijkheidseisen zijn bij of krachtens de wet vastgestelde, objectiveerbare criteria die voor alle scholen in de betreffende sector gelijkelijk gelden. Het toezicht daarop wordt uitgevoerd door de inspectie. Het is aan de minister om te beoordelen of de deugdelijkheidseisen nageleefd zijn. Deugdelijkheidseisen zijn voor de instellingen juridisch bindend; bij niet naleving van deugdelijkheidseisen kan de minister sancties opleggen. Voorbeelden van deugdelijkheidseisen: de eis dat de leerlingen die dat nodig blijken te hebben extra zorg en begeleiding ontvangen. Ook de eis dat de bevoegde gezagsorganen en het EOZ die samenwerken in een samenwerkingsverband jaarlijks een eilandelijk zorgplan bij de inspectie moeten indienen.

Kwaliteitskenmerken zijn geen vooraf aan de scholen te stellen prestatie-eisen. Hun concrete inhoud stelt de inspectie vast bij of krachtens wettelijk voorschrift in een bij beleidsregel vast te stellen toezichtkader. In juridische zin binden zij de instellingen derhalve niet; wordt aan de kwaliteitskenmerken niet voldaan, dan kan dat niet leiden tot sancties. Is aan de kwaliteitskenmerken volgens de inspectie niet voldaan, dan zal het (negatieve) inspectieoordeel gepubliceerd worden, en bestaat er de mogelijkheid om, met instemming van het bevoegd gezag, voorzieningen te treffen.

Omdat de zorgstructuur in Caribisch Nederland voor de betrokken scholen en besturen voor een belangrijk deel nieuw is, ligt in de eerste twee jaar de nadruk in het toezicht vooral op het monitoren van de vormgeving en opbouw van een goede zorgstructuur. Dit document basiskwaliteit beschrijft de gewenste kwaliteit van deze structuur. Dit document is tevens de leidraad voor de inspectie om de voortgang in de opbouw van de zorgstructuur te volgen en daarover te rapporteren in termen van voldoende dan wel onvoldoende progressie. Daarbij hanteert de inspectie als uitgangspunt dat de scholen en het expertisecentrum onderwijszorg uiterlijk per 1 augustus 2013 aan de basiskwaliteit, zoals beschreven in dit document, voldoen.

In voorliggende publicatie wordt om bovenstaande reden bij de kwaliteitskenmerken aangegeven of ook sprake is van een wettelijk voorschrift. Deze kenmerken zijn rood gekleurd. Tevens wordt aangegeven op welk moment de basiskwaliteitseisen van toepassing worden geacht en dus in het toezicht worden betrokken.

Per kwaliteitskenmerk wordt hieronder aangegeven op welke termijn deze gerealiseerd zouden moeten zijn. In beginsel zijn er drie termijnen waarop kwaliteitskenmerken van kracht worden of zijn geworden:

- Per 10 oktober 2010: het betreft in dit geval kwaliteitskenmerken die universeel zijn en niet direct gekoppeld aan oude of nieuwe wetgeving;
- Per 1 augustus 2011: er zijn wettelijke voorschriften aan de kwaliteitskenmerken gekoppeld die op deze datum van kracht worden;
- Uiterlijk op 1 augustus 2016: dit betreft veelal kwaliteitskenmerken die onder het verbeterprogramma vallen of waarvoor de voorwaarden, om ze te

realiseren, nog niet (volledig) aanwezig zijn. De scholen op de eilanden in Caribisch Nederland krijgen maximaal vijf jaar de tijd en ondersteuning om aan deze eisen te voldoen.

Tot slot wordt een overzicht gegeven van de deugdelijkheidseisen rond zorg uit de verschillende sectorwetten die een hoge prioriteit hebben wat betreft de correcte uitvoering door de scholen en daarom ook in het onderwijstoezicht dezelfde prioriteit hebben.

1 **Het wettelijk kader en het expertisecentrum onderwijszorg (EOZ)**

In de artikelen 3.4, 28 en 69 van resp. de Wet educatie en beroepsonderwijs BES, primair onderwijs BES en voortgezet onderwijs BES, zijn de taken van het EOZ geregeld. Als voorbeeld wordt hier artikel 69 van de Wet voortgezet onderwijs BES geciteerd, voor de andere sectoren zijn de artikelen op een vergelijkbare wijze geformuleerd.

Artikel 69. Expertisecentrum onderwijszorg

1. Onze Minister kan op verzoek een rechtspersoon aanwijzen die naar zijn oordeel in staat is deskundige ondersteuning te bieden aan leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte waarin binnen de school redelijkerwijs niet kan worden voorzien en waaronder in elk geval de volgende taken worden verstaan:
 - a. het verzorgen van onderwijsondersteunende activiteiten aan leerlingen met een lichamelijke, verstandelijke, zintuiglijke, geestelijke of meervoudige handicap of stoornis;
 - b. het verzorgen van ambulante begeleiding ten behoeve van leerlingen met een lichamelijke, verstandelijke, zintuiglijke, geestelijke of meervoudige handicap of stoornis;
 - c. het verrichten van handelingsgerichte diagnostiek ten behoeve van de leerlingen op verzoek van het bevoegd gezag, het samenwerkingsverband of de ouders; of
 - d. het op verzoek van een bevoegd gezag, het samenwerkingsverband of de ouders van leerlingen adviseren en collegiaal consulteren.
2. De rechtspersoon, bedoeld in het eerste lid, wordt voor de toepassing van deze wet aangeduid als expertisecentrum onderwijszorg.
3. Een leerling die binnen een locatie van het expertisecentrum onderwijszorg wordt begeleid, blijft ingeschreven bij de school. Het bevoegd gezag van deze school blijft verantwoordelijk voor de leerling tijdens het verblijf binnen het expertisecentrum onderwijszorg. Onder deze verantwoordelijkheid valt in elk geval de zorg voor het geven van adequaat onderwijs door een leraar die daartoe bevoegd is op grond van artikel 80.
4. Met inachtneming van artikel 172 vergoedt het bevoegd gezag voor het begeleiden van zijn leerling, bedoeld in het derde lid, naar redelijkheid en indien dit naar het oordeel van het samenwerkingsverband, bedoeld in artikel 67, nodig is, de kosten die worden gemaakt door:
 - a. het expertisecentrum onderwijszorg; en
 - b. een ander bevoegd gezag van een school of instelling als bedoeld in artikel 67, eerste lid, onderdelen a tot en met c.
5. Per openbaar lichaam is er één expertisecentrum onderwijszorg.
6. Het expertisecentrum onderwijszorg treft een regeling voor de behandeling van klachten over gedragingen en beslissingen van het bestuur van dit centrum of het personeel, waaronder discriminatie, dan wel het nalaten van gedragingen en het niet nemen van beslissingen door het bestuur of het personeel voor zover het betreft zijn onderscheidenlijk hun werkzaamheden in het kader van het onderwijsproces of de deskundige ondersteuning, bedoeld in het eerste lid. Artikel 52 is van overeenkomstige toepassing.
7. Bij ministeriële regeling kunnen voorschriften worden gegeven over de taken van het expertisecentrum onderwijszorg.

Toelichting

Het uitgangspunt is dat leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte zoveel mogelijk onderwijs volgen in het reguliere onderwijs. Daarnaast is er per eiland een aanbod van specialistische deskundigheid en ondersteuning (zoals ambulante

begeleiders) vanuit het expertisecentrum onderwijszorg (EOZ). Van dit expertisecentrum kunnen alle scholen/instellingen gebruik maken. Artikel 69, lid 1 WVO BES regelt dat ook het verzorgen van onderwijsondersteunende activiteiten aan leerlingen met een lichamelijke, verstandelijke, zintuiglijke, geestelijke of meervoudige handicap of stoornis tot de taken van het EOZ behoort. Zorgleerlingen/-deelnemers kunnen voor kortere of langere tijd onderwijs ontvangen binnen het expertisecentrum onderwijszorg. Omdat de zorgleerlingen/-deelnemers ingeschreven blijven bij de school/instelling, ook als de leerling onderwijs volgt in het expertisecentrum onderwijszorg, blijft de school/instelling verantwoordelijk voor het onderwijs en de (zorg)voorzieningen die daarbij horen.

In principe is het dus mogelijk dat gekozen wordt voor de constructie dat een leerling/deelnemer onderwijs ontvangt binnen het EOZ. Het onderwijs, de ondersteuning en de specialistische zorg, tezamen noemen we *specialistisch onderwijs*, dat op één en dezelfde locatie plaatsvindt. Het EOZ kan dan binnen deze structuur worden opgevat als een locatie/onderwijskundige eenheid van de school/instelling waar een of meerdere leerlingen van een school/instelling onderwijs ontvangt of ontvangen. Het EOZ wordt in dit geval in dit document gezien als een onderwijskundige eenheid waar eisen aan de geleverde basiskwaliteit worden gesteld. Uiteraard blijft het bevoegd gezag van de leerling/deelnemer verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs. Het betrokken bevoegde gezag ontvangt dan ook alle correspondentie, inclusief de rapportages, van de inspectie. Dit geldt tevens voor de rechtspersoon die het EOZ in stand houdt.

Dit document beschrijft de basiskwaliteit van het onderwijs aan leerlingen/deelnemers met specifieke onderwijsbehoeften binnen het EOZ. Om de leesbaarheid te vergroten wordt in dit document, waar dat van toepassing is, gesproken over het specialistisch onderwijs verzorgd binnen het EOZ. Het moge duidelijk zijn dat dit onderwijs uiteindelijk altijd verzorgd wordt onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag van de school/instelling.

Voor leerlingen binnen de school die door het EOZ zijn gediagnosticeerd voor specialistisch onderwijs, geldt de in dit document beschreven basiskwaliteit voor deze vorm van onderwijs.

Het bevoegd gezag is en blijft verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs voor deze leerlingen/deelnemers. Het betrokken bevoegde gezag ontvangt dan ook alle correspondentie, inclusief de rapportages, van de inspectie. Dit geldt tevens voor de rechtspersoon die het EOZ in stand houdt.

2 Basiskwaliteit zorg

Het toezicht van de inspectie van het onderwijs op de zorg voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften, richt zich op de verschillende partijen die betrokken zijn bij deze zorg.

1. Het uitgangspunt is dat leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte zoveel mogelijk onderwijs volgen in het reguliere onderwijs. Scholen maken hierbij gebruik van deskundigheid in de school (zoals interne begeleiders en zorgcoördinatoren). Deze vorm van zorg wordt aangeduid met het begrip *eerstelijnszorg*. De basiskwaliteit van deze zorg is beschreven in de brochures 'De basiskwaliteit van het primair en voortgezet onderwijs in Caribisch Nederland' en 'De basiskwaliteit van het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) en de sociale kanstrajecten jongeren (skj) in Caribisch Nederland'. Daarnaast is sprake van zogenaamde *tweedelijnszorg*. Het EOZ verleent deze vorm van specialistische zorg.
2. Per eiland wordt, om de zorgstructuur goed te laten functioneren, één samenwerkingsverband (SWV) ingericht. In dit SWV worden afspraken gemaakt over het geheel van zorgvoorzieningen zodat zoveel mogelijk deelnemers en leerlingen een ononderbroken onderwijsloopbaan kunnen doormaken. De afspraken worden neergelegd in een *eilandelijk zorgplan* (EZP). In dit EZP worden de afspraken over de eerste- en tweedelijnszorg, de beoogde resultaten en de procedures om die resultaten te bereiken, beschreven. Het EZP wordt jaarlijks toegezonden aan de inspectie. In deel I van deze brochure is de basiskwaliteit waaraan het eilandelijk zorgplan moet voldoen beschreven.
3. Het EOZ kan deskundige ondersteuning bieden aan leerlingen/deelnemers met een specifieke onderwijsbehoefte en aan leraren binnen een school/instelling, de zogenoemde *ambulante hulp*. In deel II is de basiskwaliteit van de kwaliteitszorg rond de te leveren ambulante hulp door het EOZ te lezen.
4. Het EOZ kan zowel tijdelijk of voor langere tijd zorgdragen voor de opvang van leerlingen/deelnemers met een specifieke onderwijsbehoefte. Deze leerlingen/deelnemers ontvangen onderwijs binnen de locatie van het expertisecentrum. De leerlingen/deelnemers blijven ingeschreven bij de school/instelling die dus verantwoordelijk blijft voor het onderwijs, de zorg en de voorzieningen die daarbij horen. Het EOZ op haar beurt is verantwoordelijk voor de zorgaspecten binnen het onderwijs aan deze leerlingen. Deze vorm van zorg wordt aangeduid met het begrip *tweedelijnszorg*. Het onderwijs dat deze leerlingen ontvangen wordt *specialistisch onderwijs* genoemd, omdat zorg niet van onderwijs kan worden onderscheiden. In deel III is de basiskwaliteit van het specialistische onderwijs verzorgd binnen de locatie van het EOZ beschreven.
5. Het is ook mogelijk dat de leerling die door het samenwerkingsverband gediagnosticeerd is voor specialistisch onderwijs geplaatst blijft of wordt in het regulier onderwijs. Ook voor deze leerling geldt de in dit document beschreven basiskwaliteit voor deze vorm van onderwijs.

Samenvattend kunnen drie groepen leerlingen in de zorgstructuur worden onderscheiden (zie onderstaande tabel). Per groep leerlingen is daarbij tevens aangegeven welke document over de basiskwaliteit daarop van toepassing is.

Zorgprofiel leerling	Beschrijving profiel	Document
<i>Leerling die basiszorg nodig heeft.</i>	De leerling doorloopt op een normale wijze het onderwijs zonder extra zorg, maar ontvangt, indien nodig, incidentele ondersteuning.	Basiskwaliteit onderwijs zoals beschreven in de brochures 'De basiskwaliteit van het primair en voortgezet onderwijs in Caribisch Nederland' en 'De basiskwaliteit van het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) en de sociale kantrajecten jongeren (skj) in Caribisch Nederland'.
<i>Leerling die extra zorg nodig heeft.</i>	De leerling doorloopt het reguliere onderwijs met structurele extra ondersteuning, bijvoorbeeld in de vorm van ambulante begeleiding en remediale hulp.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Basiskwaliteit onderwijs zoals beschreven in de brochures 'De basiskwaliteit van het primair en voortgezet onderwijs in Caribisch Nederland' en 'De basiskwaliteit van het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) en de sociale kantrajecten jongeren (skj) in Caribisch Nederland'. Deze documenten bevatten de kwaliteitskenmerken van de leerlingzorg die iedere school/instelling wordt geacht te bieden (perspectief van de school/instelling). 2. Basiskwaliteit zorg, zoals beschreven in deel II van deze brochure. Hier zijn de eisen te stellen aan de extra zorg verleend door het EOZ (perspectief van het EOZ) te lezen.
<i>Leerling die specialistisch onderwijs nodig heeft.</i>	De leerling is aangewezen op specialistisch onderwijs met een aangepaste leer- en ontwikkelingslijn: <ol style="list-style-type: none"> 1. De leerling is, voor kortere of langere tijd, aangewezen op onderwijs gegeven binnen het expertisecentrum onderwijszorg (EOZ); 2. De leerling ontvangt specialistisch onderwijs in het reguliere onderwijs. 	Basiskwaliteit onderwijs en zorg zoals beschreven in deel III van voorliggende brochure (perspectief van de school/instelling die het specialistisch onderwijs geeft).

3 Deel I: Eilandelijk zorgplan

Om de zorgstructuur goed te laten functioneren wordt per eiland één samenwerkingsverband (SWV) ingericht, waarin het expertisecentrum onderwijszorg (EOZ), scholen voor primair en voortgezet onderwijs en instellingen voor mbo en skj samenwerken. In het SWV worden afspraken gemaakt over het geheel van zorgvoorzieningen zodat zoveel mogelijk leerlingen een ononderbroken onderwijsloopbaan kunnen doorlopen. Dat kan op twee manieren:

1. Er worden afspraken gemaakt over de *extra zorg* voor leerlingen en deelnemers met een specifieke onderwijsbehoefte, die binnen de school of instelling wordt verleend waarbij ze staan ingeschreven.
2. Afspraken over het *specialistisch onderwijs* aan leerlingen en deelnemers. Deze leerlingen krijgen of specialistisch onderwijs op hun eigen school of ontvangen specialistisch onderwijs binnen de locatie van het EOZ. Dat een leerling voor specialistisch onderwijs in aanmerking komt moet blijken uit het handelingsplan/ontwikkelingsprofiel van de betrokken leerling, dat altijd in overeenstemming met ouders, verzorgers of voogden wordt vastgesteld. Hiervoor gaat het initiatief uit van het bevoegd gezag van de school op basis van de resultaten van gevalideerde testen of toetsen. Verder spreken de partijen in het samenwerkingsverband af wie welk onderwijs verzorgt voor leerlingen en deelnemers die specialistisch onderwijs moeten krijgen in de locatie van het expertisecentrum onderwijszorg.

Uiteraard blijft het bevoegd gezag van de afzonderlijke scholen/instellingen verantwoordelijk voor de kwaliteit van het eilandelijk zorgplan. Het betrokken bevoegde gezag ontvangt dan ook alle correspondentie, inclusief de rapportages, van de inspectie. Dit geldt tevens voor de rechtspersoon die het EOZ in stand houdt.

Het eilandelijk zorgplan voldoet aan de wettelijke vereisten

Basiskwaliteit	Toelichting	Ingangsdatum
<i>Het eilandelijk zorgplan bevat een beschrijving van de samenstelling van het samenwerkingsverband.</i>	In het samenwerkingsverband dient elk bevoegd gezag voor PO, VO, MBO en SKJ voor zover aanwezig in het openbaar lichaam evenals het EOZ aangesloten te zijn.	01-08-2011
<i>Het eilandelijk zorgplan bevat een beschrijving van de wijze waarop de bekostiging voor de zorg voor leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte wordt ingezet.</i>	Een beschrijving van de inzet van de middelen die de scholen/instellingen in de lumpsum voor onderwijszorg ontvangen.	01-08-2011
<i>Het eilandelijk zorgplan bevat een beschrijving van de wijze waarop de subsidie van het EOZ voor de uitvoering van haar wettelijke taken wordt ingezet.</i>	Een beschrijving van de inzet van de EOZ-subsidie voor: onderwijsondersteunende activiteiten, ambulante begeleiding, handelingsgerichte diagnostiek en adviseren en collegiaal consulteren ten behoeve van de leerling/deelnemer.	01-08-2011

Het samenwerkingsverband legt in haar eilandelijk zorgplan het geheel van zorgvoorzieningen vast, met als doel dat zoveel mogelijk zorgleerlingen een ononderbroken onderwijsloopbaan kunnen doorlopen

Basiskwaliteit	Toelichting	Ingangsdatum
<i>Het samenwerkingsverband heeft inzicht in de kenmerken van de totale leerlingenpopulatie.</i>	Kennis van de schoolbevolking is noodzakelijk om zorgleerlingen van andere leerlingen te kunnen onderscheiden. Van de deelnemende scholen/instellingen mag verwacht worden dat zij een adequaat beeld hebben van de kenmerken van de leerlingen/deelnemers van hun school/instelling.	01-08-2011
<i>Het samenwerkingsverband heeft haar groep leerlingen/deelnemers met specifieke zorgbehoeften duidelijk gedefinieerd.</i>	Relevante categorieën zorgleerlingen zijn in kaart gebracht en daarbij is telkens per leerling het zorgprofiel aangegeven. Het SWV kan aantonen dat alle leerlingen voor wie een orthopedagogische en orthodidactische benadering is geboden, in kaart zijn gebracht.	01-08-2011
<i>Het samenwerkingsverband heeft duidelijke afspraken gemaakt en procedures vastgelegd over de zorg voor leerlingen/deelnemers met een specifieke onderwijsbehoefte die binnen de school/instelling onderwijs ontvangen.</i>	Het SWV heeft zicht op de recente zorgkwaliteit van de scholen. Het SWV heeft haar visie geformuleerd op wat zij met deze zorg wil bereiken. Het SWV coördineert de activiteiten in het samenwerkingsverband. Daarbij is het van belang dat scholen afspreken dat zij aangesproken kunnen worden op het uitvoeren van de afspraken. De criteria of toekenningsprocedures voor de verschillende soorten zorg binnen het samenwerkingsverband zijn helder vastgelegd.	01-08-2011
<i>Het samenwerkingsverband heeft duidelijke afspraken gemaakt en procedures vastgelegd voor het onderwijs aan leerlingen/deelnemers die zij niet binnen een reguliere school/instelling onderwijs kunnen ontvangen.</i>	Het SWV heeft haar visie geformuleerd op wat zij met de zorg wil bereiken. De procedures voor onderzoek en plaatsing die zorgleerlingen doorlopen zijn helder.	01-08-2011

<p><i>Er zijn streefdoelen geformuleerd voor het EOZ (capaciteit, doelgroep, programma, werkwijzen, resultaten, waaronder tijdsduur van de zorg).</i></p>	<p>Het SWV gebruikt instrumenten om de verbeteringen, het beleid en effecten van het beleid te evalueren en te borgen.</p> <p>Het SWV legt in haar zorgplan de gewenste resultaten per categorie zorgleerling vast: het vervolgtraject tijdens en na de extra zorg en begeleiding (bijvoorbeeld in termen van: volgens verwachting, afstroom, opstroom, vervolgonderwijs, vertrokken met bekende bestemming).</p>	<p>01-08-2011</p>
---	---	-------------------

4 Deel II: Ondersteuning leerlingen/deelnemers met specifieke onderwijsbehoeften in de school: extra zorg

Het EOZ is een rechtspersoon die deskundige ondersteuning kan bieden aan leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte. In eerste instantie zal het EOZ vooral ondersteuning bieden (extra zorg) ten behoeve van de leerlingen binnen een reguliere school.

Het EOZ bewaakt systematisch de 'ambulante begeleiding' en neemt de maatregelen om de kwaliteit te behouden en zo nodig te verbeteren

Basiskwaliteit	Toelichting	Ingangsdatum
<i>Het EOZ heeft de coördinatie van de begeleiding en ondersteuning uitgewerkt in een organisatiemodel, taken en verantwoordelijkheden.</i>	De inschakeling van ambulante begeleiding en ondersteuning vereist dat het EOZ over relevante informatie over de zorgleerlingen beschikt. Het SWV draagt zorg voor een structurele samenwerking met onderwijsinstellingen en ketenpartners (EOZ), ook waar noodzakelijke interventies op het bovenschoolse zorgniveau haar kerntaak overschrijden.	01-08-2011
<i>Het EOZ heeft (streef)doelen geformuleerd voor het begeleidingsproces en de resultaten.</i>	Alle scholen komen in principe in aanmerking voor ambulante begeleiding. De begeleiding vindt plaats op basis van begeleidingsplannen (inventarisatie, analyse/diagnose, doelen, plan van aanpak, evaluatie). De ambulante begeleider vertaalt het begeleidingsadvies in concrete doelstellingen en handelingsadviezen. De handelingsadviezen worden aantoonbaar gecommuniceerd met de uitvoerenden. De zorg en begeleiding worden planmatig uitgevoerd. De zorg en begeleiding worden aantoonbaar regelmatig beoordeeld op effectiviteit en indien nodig bijgesteld. Het samenwerkingsverband draagt zorg voor een dekkende zorgstructuur	01-08-2011
<i>Het EOZ bepaalt of coördineert systematisch en regelmatig de kwaliteit van de begeleiding en ondersteuning.</i>	Het EOZ zet instrumenten in om de kwaliteit van begeleiding en ondersteuning te bepalen. Op grond van een zorgvuldige analyse wordt een zorgadvies opgesteld dat aantoonbaar begrijpelijk verwoord en onderbouwd is voor ouders en de	01-08-2011

	school. Daarbij gaat het EOZ na of er vastgelegde transparante criteria/overwegingen zijn gebruikt voor een zorgadvies.	
<i>Het EOZ heeft concrete maatregelen getroffen om haar sterke punten in de uitvoering van de begeleiding en ondersteuning te behouden en verbeteringen te realiseren.</i>	<p>De verbeterpunten zijn gebaseerd op een sterkte/zwakte-analyse van het EOZ. De verbeterpunten worden concreet benoemd. Het plan van aanpak bevat concrete doelen. Er is een tijdpad en/of een planning. Er is een beschrijving van de aanpak en/of de middelen. Het moment en de wijze van evaluatie is vastgelegd. Uit documenten (notulen, rapportages, interviews, voortgangsverslagen) blijkt dat concrete verbeteractiviteiten worden uitgevoerd.</p> <p>Het EOZ neemt voldoende initiatieven om ervoor te zorgen dat de scholen en het EOZ zich blijvend professionaliseren op alle noodzakelijke aspecten van zorg en begeleiding. Het SWV/EOZ organiseert uitwisseling tussen scholen.</p> <p>Het EOZ inventariseert bij de scholen wat de behoefte is aan onderwerpen om op SWV-niveau te behandelen.</p> <p>Het EOZ/SWV heeft jaarlijks een professionaliseringsaanbod/-programma voor de scholen, minimaal op het gebied van zorg en begeleiding Dit aanbod wordt jaarlijks geëvalueerd.</p>	01-08-11

5 Deel III: Onderwijs en zorg aan leerlingen/deelnemers met specifieke onderwijsbehoeften: specialistisch onderwijs

Verantwoordelijkheid van het EOZ

Voor zorgleerlingen die volgens het samenwerkingsverband niet in het reguliere onderwijs kunnen worden opgevangen, geldt dat deze in aanmerking kunnen komen voor specialistisch onderwijs binnen het EOZ of op de eigen school/instelling. Het EOZ bepaalt op welke plaats deze vorm van onderwijs gegeven wordt. Als besloten wordt het onderwijs te geven op de school/instelling waar de betrokken leerling staat ingeschreven, bewaakt het EOZ de kwaliteit van de specialistische zorg door middel van overleg over het handelingsplan of het ontwikkelingsperspectief. Dit geldt uiteraard ook als de leerling het specialistische onderwijs in een locatie van het EOZ ontvangt.

Van het EOZ wordt gevraagd ervoor te zorgen dat het specialistische onderwijs is afgestemd op de voortgang in de individuele ontwikkeling van de leerlingen/deelnemers en op hun mogelijkheden. Voor goede zorg en begeleiding van de totale schoolloopbaan is het systematisch volgen van de vorderingen en de ontwikkeling van geïndiceerde leerlingen een vereiste. Daarvoor is een samenhangend systeem van genormeerde instrumenten en procedures nodig om de prestaties en ontwikkeling van de leerlingen/deelnemers te volgen.

Via de gegevens van het leerlingvolgsysteem en de effecten van het handelingsplan kan het EOZ eventuele (leer)problemen of stagnaties in de ontwikkeling vroegtijdig opmerken en er op inspelen. Het EOZ baseert de begeleiding van deze leerlingen op de hulpvragen die zij hebben en zorgt voor een effectieve vorm van extra begeleiding.

Allereerst wordt beschreven aan welke kwaliteitskenmerken het EOZ moet voldoen om haar verantwoordelijkheid te borgen voor leerlingen die specialistisch onderwijs ontvangen. Daarna volgt een aantal kwaliteitskenmerken waaraan het specialistisch onderwijs moet voldoen.

Het EOZ beschikt over een cyclisch systeem van leerlingenzorg

Basiskwaliteit	Toelichting	Ingangsdatum
<i>Het EOZ stelt bij de instroom het ontwikkelingsperspectief van de leerling vast.</i>	Het EOZ heeft inzicht in de kenmerken van de leerlingen. Er vindt een gerichte overdracht van pedagogisch-didactische gegevens plaats. Het EOZ bespreekt het ontwikkelingsperspectief van de leerling met de school/instelling.	01-08-2011
<i>Het EOZ werkt planmatig aan de ontwikkeling van de leerling.</i>	Het EOZ stelt binnen een maand na aanmelding van een leerling een (voorlopig) handelingsplan op met aandacht voor de sociaal emotionele ontwikkeling en de cognitieve ontwikkeling (leergebieden).	01-08-2011

<p><i>Het EOZ stelt voor iedere leerling een handelingsplan op.</i></p>	<p>Het handelingsplan bevat ten minste het ontwikkelingsperspectief van de leerling. Dit bestaat uit een aantal cruciale elementen in het ontwikkelingsverloop van de leerling waarbij de beginsituatie wordt verbonden met het te behalen eindniveau. Hierdoor ontstaat een ontwikkelingslijn voor de betreffende leerling. Deze leerlijn is te beschouwen als externe standaard waartegen de ontwikkeling van de leerling afgezet kan worden. Daardoor is de school beter in staat om beredeneerde keuzes te maken ten aanzien van het onderwijsaanbod. Het ontwikkelingsperspectief bestaat uit in ieder geval de volgende onderdelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitstroombestemming; • Uitstroomniveau; • Leerroute. 	<p>01-08-2011</p>
<p><i>Het EOZ heeft op overeenstemming gericht overleg met de ouders/verzorgers of voogden over het handelingsplan/ontwikkelingsperspectief.</i></p>	<p>Het EOZ kan aantonen dat er met de ouders/verzorgers of voogden overleg is gevoerd.</p>	<p>01-08-2011</p>
<p><i>Het EOZ heeft overleg met de school waar de leerling staat ingeschreven, over het handelingsplan/ontwikkelingsperspectief.</i></p>	<p>Het EOZ kan aantonen dat dit overleg met de school is gevoerd.</p>	<p>01-08-2011</p>
<p><i>Het handelingsplan ondersteunt de docent bij het pedagogisch didactisch handelen in de les.</i></p>	<p>Het handelingsplan bevat concrete orthopedagogische en orthodidactische onderwijsvoorschriften.</p>	<p>01-08-2011</p>
<p><i>Het EOZ gebruikt een samenhangend systeem van instrumenten en procedures voor het volgen van de vorderingen en ontwikkeling van de leerling.</i></p>	<p>Voor een goede zorg en begeleiding is het systematisch volgen en registreren van de vorderingen en de ontwikkeling van de leerlingen een voorwaarde.</p>	<p>01-08-2011</p>

<p><i>Het EOZ zorgt voor een effectieve interne afstemming tussen leraren en alle bij de leerling/deelnemers betrokken begeleiders vanuit het EOZ.</i></p>	<p>Alle betrokken leraren en begeleiders vanuit het EOZ voelen zich verantwoordelijk voor en betrokken bij het onderwijs aan de leerling/deelnemer. Zij zijn op de hoogte van de afspraken en spreken elkaar aan op het nakomen van de afspraken. Er zijn voldoende overlegmomenten, waarbij rekening wordt gehouden met de verschillende taken en verantwoordelijkheden.</p>	<p>01-08-2011</p>
<p><i>Het EOZ zorgt voor effectieve externe afstemming met de scholen/instellingen waar de leerlingen/deelnemers staan ingeschreven en andere betrokken partijen.</i></p>	<p>Dit vloeit voort uit de coördinerende taak van het EOZ. Het EOZ heeft aantoonbaar beleid op haar rol in de keten van de begeleiding van zorgleerlingen. Dit beleid komt tot uitvoering doordat in relevante situaties aantoonbaar oplossingsgericht overleg is gevoerd met de 'ketenpartners', zoals met centra voor jeugd en gezin, die de betreffende leerlingen begeleiden.</p>	<p>01-08-2011</p>
<p><i>Het EOZ begeleidt de ouders en de leerlingen/deelnemers bij de keuze voor het vervolgonderwijs of bij de terugplaatsing naar het reguliere onderwijs.</i></p>	<p>Als de plaatsing binnen het EOZ van tijdelijke aard is dan hebben de toeleverende school en het EOZ heldere afspraken over de begeleiding van leerlingen en ouders bij terugplaatsing en over de nazorg (duur, intensiteit). Indien een leerling na verblijf binnen het EOZ niet teruggeplaatst wordt in het reguliere onderwijs, moet de leerling begeleid worden naar een ander vervolgtraject. Het EOZ en de school hebben duidelijke afspraken over deze begeleiding (taken, verantwoordelijkheden) en over de nazorg (duur, intensiteit).</p>	<p>01-08-2011</p>

6 Kwaliteitskenmerken specialistisch onderwijs

De school of instelling die het specialistische onderwijs verzorgt moet, net zoals dat voor het reguliere onderwijs geldt, voldoen aan de basiskwaliteit, zij het dat de kwaliteitskenmerken zijn toegespitst op de aard van het specialistische onderwijs. Onder basiskwaliteit wordt verstaan: de mate waarin het specialistische onderwijs voldoet aan de minimale eisen die gesteld worden aan het 1) leerstofaanbod, 2) de onderwijstijd, 3) het pedagogisch-didactisch handelen van leraren, 4) het schoolklimaat, 5) de leerlingzorg en 6) de leerprestaties.

Deze kenmerken zijn ook terug te vinden in de waarderingskaders van de Inspectie van het Onderwijs die in Nederland gelden voor (voortgezet) speciaal onderwijs en voor de EC-instellingen. Zij zullen ook op termijn een belangrijke rol gaan spelen in het toezicht op het onderwijs in Caribisch Nederland.

6.1 Leerstofaanbod

Bij het leerstofaanbod gaat het om de vraag of de onderwijs- en leermiddelen zijn gebaseerd op moderne onderwijskundige en vakdidactische principes met betrekking tot de inhoud en de structurering van het leer- en vormingsgebied. Voor die leerlingen die dat aankunnen is een leerstofaanbod geboden dat voldoet aan de kerndoelen die voor de scholen in Caribisch Nederland geldt. Ook is van belang dat dit aanbod in voldoende mate is afgestemd op leerlingen met taal- en leerproblemen en dat voor leerlingen uit het primair onderwijs het aanbod wordt aangeboden tot en met het niveau van groep 8. Deze kwaliteitskenmerken zijn vooral van toepassing op de basisvaardigheden voor rekenen/wiskunde en taal.

Voor leerlingen uit de bovenbouw van het voortgezet onderwijs is, indien leerlingen dat aankunnen, dekking met het examenprogramma noodzakelijk. Voor leerlingen waarbij een regulier aanbod niet passend is (onderbouwd door uitkomsten van toetsen en testen), is het van belang dat een leerstofaanbod wordt gehanteerd voor de schoolse vakken. Dit leerstofaanbod dient uiteraard aan te sluiten op het uitstroomperspectief van de leerling.

Het specialistische onderwijs bestaat uit een aanbod dat past bij de leerling en voldoet aan de wettelijke vereisten

Basiskwaliteit	Toelichting	Ingangsdatum
<i>Het aanbod bereidt leerlingen voor op het vervolgonderwijs of de naschoolse woon-, werk- en vrijetijdssituatie.</i>	Het is de taak van het specialistisch onderwijs de leerlingen voor te bereiden op de verschillende facetten van het vervolgonderwijs en, indien de leerling begeleid wordt naar arbeid, de leerling voor te bereiden op alle aspecten die samenhangen met wonen, werken en vrije tijd.	01-08-2011

<p><i>De school/instelling die het specialistische onderwijs verzorgt heeft een adequaat aanbod gericht op de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen/deelnemers.</i></p>	<p>De verzamelde gegevens over het actuele proces van de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen worden geanalyseerd. Deze analyse leidt tot een onderbouwde planning van het (ortho)pedagogisch en/of therapeutisch handelen (handelingsplanning) gericht op het wegnemen van geconstateerde belemmeringen en/of het op gang brengen van het bij de leerling passend proces van sociaal-emotionele ontwikkeling.</p>	<p>01-08-2011</p>
<p><i>De school/instelling die het specialistische onderwijs verzorgt heeft een adequaat aanbod gericht op de cognitieve ontwikkeling van de leerlingen/deelnemers.</i></p>	<p>De verzamelde gegevens over het actuele leerproces van de leerlingen worden geanalyseerd. Deze analyse leidt tot een beredeneerde keuze in het leerstofaanbod en een duidelijke planning vastgelegd in een handelingsplan of ontwikkelingsperspectief. De aanpak is gericht op het wegnemen van geconstateerde belemmeringen, het inhalen van leerachterstanden of het op gang brengen, respectievelijk houden van het bij de leerling passend leerproces.</p>	<p>01-08-11</p>
<p><i>Het aanbod bouwt voort op het aanbod van de verwijzende school.</i></p>	<p>De school/instelling die het specialistische onderwijs verzorgt beschikt voor elke leerling over een document waarin de leerlinggegevens vanuit de toeleverende school zijn overgedragen. Leraren die les geven binnen de locatie van het EOZ zijn daarvan op de hoogte en gebruiken de informatie. Het onderwijsprogramma dat de leerling op de toeleverende school volgde, moet zoveel mogelijk gehandhaafd blijven. Voor elke leerling is lesmateriaal beschikbaar dat past bij het niveau en de ontwikkeling van de leerling.</p>	<p>01-08-2011</p>

<p><i>De verantwoordelijkheid voor het cognitieve deel van het aanbod (inclusief toetsing) is in handen van de school/instelling waar de leerling/deelnemer is ingeschreven.</i></p>	<p>De school of instelling die het specialistische onderwijs verzorgt heeft afspraken met de school over het onderwijsprogramma, de (momenten van) toetsing en beoordeling en de scholen nemen hun verantwoordelijkheid om die afspraken na te komen. Scholen en het EOZ erkennen hun informatieplicht naar elkaar. Het is duidelijk welke personen in de school betrokken zijn, wie waarvoor verantwoordelijk is en wie het gehele proces vanuit de school bewaakt.</p>	<p>01-08-2011</p>
--	--	-------------------

6.2 Onderwijstijd

Bij onderwijstijd gaat het in eerste instantie om de vraag of de school/instelling zich houdt aan de wettelijk voorgeschreven onderwijstijd. In tweede instantie gaat het om de verhouding tussen de geplande en de gerealiseerde onderwijstijd, de verhouding tussen de kernvakken en de andere leer- en vormingsgebieden uit het curriculum en om de vraag of de onderwijstijd voldoende is afgestemd op de onderwijsbehoeften van leerlingen.

Leerlingen hebben tijd nodig om zich het leerstofaanbod eigen te maken en er ervaring mee op te doen. Leertijd vormt een belangrijke schakel tussen het leerstofaanbod en de resultaten die leerlingen behalen. Bij de beoordeling van de kwaliteit van het onderwijs wordt aandacht besteed aan drie elementen van tijd:

1. Onderwijstijd: is die voor leerlingen voldoende om zich het leerstofaanbod eigen te maken?
2. Krijgen leerlingen leertijd? Wat blijft in de praktijk van de geprogrammeerde tijd over en wat gaat daarvan af door bijvoorbeeld lesuitval of gebrekkig klassenmanagement? Zet de school de beschikbare tijd efficiënt in? Welke maatregelen neemt de school om lesuitval te voorkomen en welk verzuimbeleid voert zij?
3. De mate waarin de school rekening houdt met het verschil in de manier waarop en het tempo waarin leerlingen zich het leerstofaanbod eigen maken. Bepaalde groepen leerlingen/deelnemers zijn door hun mogelijkheden of belemmeringen gebaat bij gerichte afstemming van de tijd voor onderwijs en leren op hun onderwijsbehoeften.

De leerlingen/deelnemers krijgen voldoende tijd om zich het aanbod eigen te maken

Basiskwaliteit	Toelichting	Ingangsdatum
<p><i>De geplande onderwijstijd voldoet aan de wettelijke vereisten (WPO BES, WVO BES, WEB BES en/of WSKJ).</i></p>	<p>Zie voor de toelichting de afzonderlijke brochures 'De basiskwaliteit van het primair en voortgezet onderwijs in Caribisch Nederland' en 'De basiskwaliteit van het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) en de sociale kanstrajecten jongeren (skj) in Caribisch Nederland'.</p>	<p>01-08-2011</p>

<p><i>De hoeveelheid tijd varieert afhankelijk van de behoeften van leerlingen.</i></p>	<p>De school/instelling die het specialistische onderwijs verzorgt, zorgt er op grond van haar kennis van de leerlingen voor dat er een beredeneerde differentiatie in contacttijd, in studietijd, in studiesnelheid en in begeleidingsaanbod voor individuele leerlingen is. Dit moet vastgelegd zijn in het handelingsplan. De volgende differentiatiemogelijkheden in tijd kunnen worden onderscheiden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een vrijstellingenbeleid, dan wel een aangepast programma, waarbij tijdsbesteding verschillend is; • Extra tijd voor studiehulp bij de vakken; • Bijzondere faciliteiten in tijd voor specifieke leerlingen. 	<p>01-08-2011</p>
---	---	-------------------

6.3 Het pedagogisch-didactisch handelen

Het pedagogisch-didactisch handelen heeft betrekking op de kwaliteit van de lessen, met name op het terrein van de kernvakken. Daarbij wordt gelet op de structuur van de lessen, de aandacht voor de zelfstandigheid van de leerlingen/deelnemers, de instructietaal en de mate waarin de leraar de leerlingen bij de les betreft. Onderwijs staat of valt met de man of vrouw voor de klas. Goede leraren weten hun leerlingen met aantrekkelijk onderwijs bij de les te houden. Aantrekkelijk onderwijs biedt duidelijkheid en structuur en is tegelijkertijd afwisselend en uitdagend. Dergelijk onderwijs heeft positieve effecten op de leerprestaties van leerlingen. Een goede relatie tussen leraar en leerlingen is ook van belang. Een omgeving waarin leerlingen zich veilig voelen en zelfvertrouwen krijgen, bevordert dat een leerling zich uiteindelijk zelfstandig en onder eigen verantwoordelijkheid verder kan ontwikkelen.

Basiskwaliteit	Toelichting	Ingangsdatum
<p><i>De leraren geven duidelijke uitleg van de leerstof.</i></p>	<p>De uitleg is duidelijk en beknopt. De leraren actualiseren de voorkennis, blikken terug op voorafgaande lessen, leggen uit in logische stappen, gebruiken geschikte voorbeelden en visualiseren voldoende. De leraren vatten de uitleg regelmatig samen en bieden de leerlingen de gelegenheid vragen te stellen. Dit betreft een universele eis en is niet gebonden aan de transitie.</p>	<p>10-10-2010</p>
<p><i>De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.</i></p>	<p>Om een taakgerichte werksfeer te realiseren zorgen leraren voor een goede structuur in de onderwijsactiviteiten, zorgen zij voor een ordelijk verloop van het onderwijsleerproces, een doelmatig klassenmanagement en maken zij de leerlingen duidelijk in verschillende onderwijsleersituaties welke</p>	<p>10-10-2010</p>

	<p>leerhouding (luisterend, actief) van hen wordt verwacht. Zodoende heerst er rust en orde waarin goed geluisterd en geconcentreerd gewerkt kan worden. Dit betreft een universele eis en is niet gebonden aan de transitie.</p>	
<p><i>De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.</i></p>	<p>De gehanteerde didactiek (leerstof, uitleg, leermiddelen, werkvormen) is voldoende uitnodigend voor de leerlingenpopulatie in kwestie om te bewerkstelligen dat de leerlingen geconcentreerd in de les bezig zijn, taakgericht werken of vragen stellen en beantwoorden. Er is een functionele interactie tussen leraar en leerling of tussen de leerlingen onderling. Als norm kan gelden dat ten minste 75 procent van de leerlingen bij de les is.</p> <p>Het klassenmanagement moet mogelijk maken dat alle leerlingen verder kunnen werken en niet hoeven te wachten. Verder moeten er afspraken gelden over rondlopen, het aanspreken van elkaar en het geluidsniveau. Ook hier geldt de norm dat ten minste 75 procent van de leerlingen bij de les moet zijn.</p> <p>Voorts moet voorkomen worden dat leerlingen 'meeliften' op de inzet van anderen. De persoonlijke planning of taakverdeling kan hiervoor een indicatie geven.</p> <p>Dit betreft een universele eis en is niet gebonden aan de transitie.</p>	<p>10-10-2010</p>

6.4 Het schoolklimaat

Het schoolklimaat richt zich op het uitdagende karakter van het onderwijs, de veiligheid op school en op de respectvolle omgang tussen leraren en leerlingen/deelnemers. Belangrijk is daarbij hoe personeelsleden en leerlingen/deelnemers met elkaar omgaan en de manier waarop personeelsleden betrokken zijn bij het wel en wee van leerlingen.

Ouders/verzorgers en leerlingen moeten er van op aan kunnen dat leerlingen/deelnemers gelijk en rechtvaardig worden behandeld. Daarom wordt ook naar het beleid gekeken dat de school heeft om pestgedrag en discriminatie tegen te gaan, welke omgangsregels er zijn gesteld en hoe deze worden gehandhaafd.

Het specialistische onderwijs biedt leerlingen, ouders en medewerkers een respectvolle en veilige omgeving

Basiskwaliteit	Toelichting	Ingangsdatum
<p><i>De school/instelling die het specialistische</i></p>	<p>Van inzicht in de beleving van de sociale veiligheid is sprake als minimaal eens per twee jaar de veiligheidsbeleving van leerlingen/deelnemers en</p>	<p>01-08-2011</p>

<p><i>onderwijs verzorgt heeft inzicht in de veiligheidsbeleving van leerlingen en personeel en in de incidenten die zich op het gebied van sociale veiligheid op de school voordoen.</i></p>	<p>personeelsleden systematisch in kaart wordt gebracht. Dat kan bijvoorbeeld gebeuren via anonieme vragenlijsten, meedoen aan een monitor, aan de hand van panelgesprekken met representatieve groepen, door functioneringsgesprekken met personeelsleden waarin dit thema systematisch aan de orde komt. Van inzicht in incidenten is verder sprake als jaarlijks alle incidenten die de psychische of fysieke veiligheid van leerlingen en personeel aantasten op enigerlei wijze registreert (of een beargumenteerde selectie van schoolgebonden incidenten). Het is belangrijk dat de school/instelling waar het specialistische onderwijs wordt gegeven, hun gegevens ook analyseren, met het oog op evaluatie en verbetering van het veiligheidsbeleid. Een noodzakelijke voorwaarde is dat een veiligheidsbeleid wordt gevoerd en een veiligheidsplan aanwezig is.</p>	
<p><i>Het personeel zorgt ervoor dat de leerlingen op een respectvolle manier met elkaar en anderen omgaan.</i></p>	<p>Uit ouder-/verzorger-, team- en leerling-/deelnemersenquêtes komt naar voren dat buiten de lessen (bij in- en uitgaan, tijdens de pauzes en bij buitenschoolse activiteiten) leerlingen en personeel positief met elkaar omgaan. Dit blijkt uit de respectvolle benadering en de wederzijdse betrokkenheid. Ook blijkt het uit het ontbreken van negatieve persoonlijke opmerkingen, uit het voorkomen van pestgedrag, het tegengaan van discriminatie en een adequaat optreden als de genoemde zaken wel aan de orde zijn.</p>	10-10-2010
<p><i>De docenten en begeleiders stimuleren het welbevinden en de motivatie van de leerlingen.</i></p>	<p>De wijze waarop de docenten en begeleiders hun taak uitvoeren is essentieel in de begeleiding van de leerlingen. Zij volgen dan ook alle leerlingen. De begeleiding is zodanig dat leerlingen op hun niveau en in hun tempo kunnen werken en dat ze gemotiveerd worden voor deelname aan het onderwijs. Zo nodig spreken de mentoren hun collega leraren daarop aan.</p>	10-10-2010

6.5 Leerprestaties

De leerlingen ontwikkelen zich naar verwachting

Basiskwaliteit	Toelichting	Ingangsdatum
<p><i>De leerlingen/deelnemers halen de doelen die in het uitstroomprofiel zijn beschreven.</i></p>	<p>Aan het eind van de periode van het specialistische onderwijs maakt de leerling de overstap naar een vervolgvoorziening. De afgelopen jaren is er door de school, aan de</p>	01-08-2011

	hand van het opgestelde ontwikkelingsperspectief, aan gewerkt de leerling naar het niveau te brengen van het bij de gekozen leerroute horende uitstroomprofiel. Wanneer dat is gerealiseerd bestaat de zekerheid dat de leerling in voldoende mate geëquipeerd is om zich met succes te kunnen handhaven in de vervolgbestemming die met het bereikte uitstroomprofiel samenhangt.	
<i>De school/instelling waar het specialistische onderwijs wordt gegeven en het EOZ volgen of de leerlingen/deelnemers zich ontwikkelen conform het ontwikkelingsperspectief en maken naar aanleiding hiervan beredeneerde keuzes.</i>	De school/instelling verantwoordt zich (aan het EOZ) over de opbrengsten van het onderwijs in relatie tot het vastgestelde ontwikkelingsperspectief. Daarbij staat centraal dat de school/instelling zichtbaar kan maken dat zij er bij de leerlingen 'uit haalt wat er in zit'. Dit betekent dat op basis van het ontwikkelingsperspectief dat voor elke leerling afzonderlijk wordt opgesteld, aangetoond wordt dat er realistische doelen zijn gesteld. De planning van de doelen maakt onderdeel uit van het ontwikkelingsperspectief binnen de zogenaamde leerroutes. De planning van leerdoelen wordt bijgesteld op basis van beredeneerde verklaringen over de behaalde resultaten aan het einde van ieder schooljaar.	01-08-2011
<i>De leerlingen/deelnemers functioneren naar verwachting na terugplaatsing in het reguliere onderwijs of in een vervolgtraject.</i>	Het EOZ beschikt over feitelijke rapportage over de leerlingen na terugplaatsing op de school van herkomst of plaatsing in een vervolgtraject. De informatie betreft minstens het eerste jaar na vertrek vanuit de locatie van het EOZ. Bij de beoordeling van dit criterium moet ook gekeken worden of leerlingen meer dan één keer in het EOZ worden geplaatst.	01-08-2011

De aanpak van het specialistische onderwijs is erop gericht de leerlingen/deelnemers terug te plaatsen in het reguliere onderwijs of in een vervolgtraject

Basiskwaliteit	Toelichting	Ingangsdatum
<i>Het EOZ hanteert heldere criteria voor in-, door- en terugstroom.</i>	Belangrijk is dat het EOZ goede en zorgvuldige procedures en regels kent om de instroom van en de terugstroom naar het reguliere onderwijs zo goed mogelijk te laten	01-08-2011

	<p>verlopen.</p> <p>Deze procedures en regels zijn in samenspraak met de partners in het samenwerkingsverband vastgesteld en hierover bestaat consensus.</p>	
<p><i>De school/instelling en het EOZ werken samen tijdens het proces en gaan samen de effecten voor de leerling na van de plaatsing in de locatie van het EOZ.</i></p>	<p>Aangezien de leerling/deelnemer ingeschreven blijft bij de school van herkomst en soms de plaatsing in de locatie van het EOZ van tijdelijke aard is, gericht op terugplaatsing in de school of doorgeleiding naar arbeid, is het van groot belang dat het EOZ en de school het eens zijn over de probleemanalyse en vervolgens over de aanpak. Dit kan bijvoorbeeld blijken uit een gezamenlijk opgesteld en ondertekend document waarin de probleemanalyse is verwoord en het plan van aanpak respectievelijk handelingsplan wordt beschreven. Ook bij een langer verblijf van de leerling/deelnemer in de locatie van het EOZ is het van belang dat de afleverende school en het EOZ een gedeelde probleemanalyse hebben en het eens zijn over de aanpak. Het is van belang dat het EOZ en de school regelmatig overleggen over de voortgang van de leerling in het EOZ, over de effecten van de plaatsing of de aanpak het beoogde effect heeft voor deze leerling en/of dat de aanpak moet worden gecontinueerd of aangepast. Het moet bij dit overleg gaan om zowel de sociaal-emotionele als de cognitieve ontwikkeling.</p>	01-08-2011
<p><i>Het EOZ en het samenwerkingsverband werken structureel samen met ketenpartners zoals bijvoorbeeld de centra voor jeugd en gezin en de leerplichtambtenaar.</i></p>	<p>Het EOZ heeft aantoonbaar beleid op haar rol in de keten van de begeleiding van zorgleerlingen. Dit beleid komt tot uitvoering doordat in relevante situaties aantoonbaar oplossingsgericht overleg is gevoerd met de 'ketenpartners', zoals met centra voor jeugd en gezin en andere relevante instellingen die de betreffende leerlingen begeleiden. De resultaten van dit overleg zijn in de desbetreffende leerlingdossiers vastgelegd en worden meegegeven bij terugkeer naar de school/instelling.</p>	01-08-2011

7 Deugdelijkheidseisen en handhaving

Ofschoon niet alle wettelijke voorschriften uit de sectorwetten zich direct laten vertalen in een van de bovenstaande kenmerken van basiskwaliteit, betekent dit niet dat deze voorschriften minder belangrijk zijn. De wetgever gaat er vanuit dat de scholen in Caribisch Nederland zich binnen een redelijke termijn aan deze sectorwetten houden. Maar zoals dat voor de basiskwaliteit geldt, zijn er binnen een sectorwet ook voorschriften die een hogere handhavingsprioriteit hebben dan andere.

Een hoge prioriteit krijgen de wettelijke voorschriften uit de volgende drie categorieën:

- Voorschriften die direct samenhangen met de *realisering van de basiskwaliteit*. Een voorbeeld is de regelgeving rond het leerstofaanbod. Andere voorschriften zijn de leerlingzorg op school en op eilandelijk niveau. Ook de bevoegdheid van leraren is een belangrijk aspect voor het realiseren van de basiskwaliteit, evenals het realiseren van voldoende onderwijstijd.
- Voorschriften die betrekking hebben op de *toegankelijk van het onderwijs*, zoals in- en uitschrijven van leerlingen, schorsing en verwijdering, de leerlingzorg, de ouderbijdrage en de gratis schoolboeken voor het voortgezet onderwijs.
- Voorschriften die direct te maken hebben met de *financiering van het EOZ*. Al deze voorschriften hebben uiteraard een hoge prioriteit omdat ze de continuïteit van het EOZ waarborgen. Deze worden echter in deze notitie buiten beschouwing gelaten.

Hieronder wordt aangegeven op welke termijn deze van kracht worden. In beginsel zijn er drie termijnen waarop voorschriften van kracht worden of zijn:

- Per 10 oktober 2010: dit betreffen voorschriften die ook in de Landsverordeningen waren vermeld;
- Per 1 augustus 2011: het desbetreffende wetsartikel uit de nieuwe sectorwet is op die datum van kracht geworden;
- Uiterlijk 1 augustus 2016: omdat op het desbetreffende wetsartikel uit de nieuwe sectorwet op die datum van kracht wordt.

Leerlingzorg	Toelichting	Ingangsdatum
	Samenwerkingsverband (SWV) gericht op het maken van afspraken tussen alle scholen over het verlenen van passende zorg aan alle leerlingen op het eiland.	01-08-2011
	Het samenwerkingsverband stelt jaarlijks een eilandelijk zorgplan vast (1 mei) en stuurt dit voor 15 mei naar de Inspectie van het Onderwijs.	01-05-2011 (en vervolgens jaarlijks)
	Expertisecentrum onderwijszorg (EOZ) als voorziening die daadwerkelijk zorg verleent aan alle leerlingen waarvoor de school, waarbij de leerling is ingeschreven, geen toereikend aanbod heeft.	01-08-2011
	Het EOZ treft een regeling voor de behandeling van klachten over gedragingen en beslissingen van het bestuur van dit centrum of het personeel.	01-08-2011
	Werken met handelingsplannen voor alle zorgleerlingen.	01-08-2011

8 Ondersteuning bij de implementatie

Om basiskwaliteit te realiseren en te voldoen aan de wettelijke voorschriften kunnen de besturen en de scholen in Caribisch Nederland op verschillende manieren ondersteund worden.

Ondersteuning vanuit het verbeterprogramma

Vanaf begin 2009 hebben de scholen ondersteuning vanuit het verbeterprogramma gekregen. In grote lijnen richt deze (lopende) ondersteuning zich op:

- a. De begeleide invoering van leerlingvolgtoetsen voor het funderend-, voortgezet en beroepsonderwijs;
- b. De opleiding van leraren tot intern begeleiders en zorgcoördinatoren;
- c. De aanschaf van leermiddelen voor het verlenen van zorg aan leerlingen met leerproblemen in de kernvakken;
- d. De begeleide invoering van Praktijkonderwijs (ProBes);
- e. Procesbegeleiding bij de oprichting van Samenwerkingsverbanden (SWV) en de inrichting van Expertisecentra onderwijszorg (EOZ).

Verder bestaat het voornemen de scholen (besturen en management) in 2011 te ondersteunen bij het opstellen en uitvoeren van het schoolspecifieke verbeterplan. Dit plan dient ook gericht te zijn op de versterking van het veiligheids-, onderwijskundig- en kwaliteitszorgbeleid.

Voorts kunnen alle eilanden beschikken over een procesbegeleider zorg.

Via deze activiteiten wordt gericht geïnvesteerd in de verbetering van *het leerstofaanbod, de zorg en begeleiding, het schoolklimaat* en van (gegevens over) *de leerprestaties*.

Ondersteuning wetshandhaving

Om aan de wettelijke verplichtingen te kunnen voldoen, worden de volgende vormen van ondersteuning aangeboden:

- *Curriculum-analyse*
De SLO is gevraagd te analyseren in welke mate het huidige feitelijke en (regionaal) beschikbare leerstofaanbod de kerndoelen dekt voor het primair onderwijs en voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs. Deze analyse moet uitwijzen of er voor de scholen in Caribisch Nederland voldoende leerstofaanbod beschikbaar is waarmee de scholen aan hun kerndoelverplichtingen kunnen voldoen.
- *Scholing*
Om aan de nieuwe hierboven beschreven wettelijke verplichtingen te kunnen voldoen zal aan besturen en scholen scholing worden aangeboden in de kerndoelenproblematiek, de onderwijstijd, de toegankelijkheid, de examens en de bevoegdheids- en bekwaamheidseisen.
- *Compliance assistance*
De Inspectie van het Onderwijs biedt besturen en scholen informatie over:
 - Werking van het toezicht, waaronder het handhavingsbeleid op het terrein van het leerstofaanbod;
 - Examens, de toegankelijkheid en de bevoegd- en bekwaamheden van het personeel;
 - De normering van de opbrengsten;
 - Geven van advies over de concepten van wettelijk verplichte documenten, zoals schoolgids, schoolplan en zorgplan, totdat de wettelijke verplichting geldt om deze documenten aan de inspectie beschikbaar te stellen.

Colofon

Publicatie

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730 | 3500 GS Utrecht | Nederland
www.onderwijsinspectie.nl

Auteurs

Dr. L.S.J.M. Henkens
Prof. dr. F.J.G. Janssens
Mevr. drs. H. ten Brinke

Uitgave

Inspectienummer: 2011-27
ISBN: 978-90-8503-259-5
Publicatienummer: 22PD2011G029

Deze publicatie is te downloaden van www.onderwijsinspectie.nl

© Inspectie van het Onderwijs | juli 2011